

De harpij

A.N. Ryst

De harpij

Een kleine geschiedenis van het paradijs

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2014

Copyright © 2014 A.N. Ryst
Voor overname kunt u zich wenden tot
Em. Querido's Uitgeverij BV,
Singel 262, 1016 AC Amsterdam.

Omslag Moker Ontwerp

ISBN 978 90 214 5687 4 / NUR 301
www.querido.nl

O

Op 14 oktober 2009 werd in Butte Valley, Californië, een man aange-
troffen, lopend over de snelweg. Hij leek verward en men kon hem
niet verstaan. Hij werd naar het plaatselijke politiebureau gebracht;
vervolgens werd hij opgenomen in een naburige kliniek.

Pas na meerdere pogingen wist men erachter te komen wat hij
sprak; hij bleek zich slechts te kunnen uitdrukken in een taal die nog
het meest verwant was aan het (inmiddels uitgestorven) Polabisch.

De man zei Maradique te heten; geen achternaam. En hij was, naar
eigen zeggen, niet menselijk. Hij beweerde dat hij een duivel was.

‘Dé duivel?’ werd hem gevraagd.

Maradique schudde zijn hoofd. *Een duivel*. Een van de vele werkne-
mers in de hel. Een van de vele *voormalige* werknemers, om precies te
zijn. Nu de hel was opgeheven...

Hij werd ter verdere observatie ondergebracht in de Rosenbergkliniek
(in de buurt van Sacramento). En men zou hem daar verder nauwe-
lijks meer hebben opgemerkt – agressief was hij niet, en hij scheen
ook niets te willen –, als er niet vervolgens een aantal met recht onge-
lofelijke dingen had plaatsgevonden.

Om te beginnen werd al spoedig duidelijk dat hij niet sliep. Nooit.
Misschien is het dit feit dat de overige patiënten verontrustte, want
zijn lotgenoten gingen hem, waar mogelijk, categorisch uit de weg.
Eénmaal werd hij omlaag gedrukt, ondergedompeld, in het bad waar-

in hij zat door een medepatiënt; dit werd pas na zeker tien minuten gesignaleerd. En zo kwam men erachter dat Maradique ook niet de noodzaak had om te ademen; volkomen rustig werd hij ontzet uit zijn wurgende onderdompeling van waaruit hij zijn overweldiger had liggen aanstaren. De man die getracht had hem te vermoorden hing zich diezelfde nacht nog op.

Wat later merkte men op dat Maradique voedsel noch water tot zich hoefde te nemen. Hij kon het wel, maar scheen beide zaken alleen maar te beschouwen als een soort van luxeproducten; mogelijkheden.

Na deze ontdekkingen werd hij bestookt door een team van geleerden. Ze maakten röntgenfoto's van hem; hij bleek geen skelet te bezitten. Ze schraapten een stukje vel van zijn lichaam; zijn huid had zich na minder dan een minuut hersteld (en het afgeschraapte stukje *verdampste*). Zijn nagels bleken niet te groeien. Ze knipten zijn haren af; ook zijn haar was binnen korte tijd weer op dezelfde lengte; en de afgeknipte haren losten op. Ze probeerden wat van zijn bloed af te tappen; maar hij bleek bloedeloos. Zijn ontlasting was, op het oog, normaal. Maar ook genetisch was hij een compleet raadsel – omdat hij eenvoudigweg geen genetisch materiaal bleek te bezitten...

De primitief ogende kledingstukken die hij had gedragen op het moment van zijn aanhouding werden intussen geanalyseerd; deze, constateerde men, waren grotendeels vervaardigd van een ondersoort vlas – *Linum lucidum sebericae* – dat alleen nog wordt aangetroffen in sommige moerassen in het noorden van Rusland. Bovendien dateerde men de kleding in hetzelfde laboratorium, ook qua model, als vroeg-middeleeuws.

Toen deze resultaten onomstotelijk waren vastgesteld, staakten meerdere leden van het team hun onderzoek. Enkelen van hen werden strenggelovig en keerden de wetenschappelijke wereld de rug toe. Een van deze bekeerlingen ondernam een (vergeefse) poging om Maradique te bevrijden; en pleegde vervolgens zelfmoord door zich van het dak van de kliniek te werpen. Enkele anderen trokken zich geheel terug uit de wereld der mensen, en verdwenen, onopgemerkt, in bossen of woestijnen (een van hen werd mogelijk nog een keer waargenomen, schuw maar doelloos sloffend, in lompen, door de Mojave-woestijn).

De overgebleven leden van het team, de doordouwers, werden steeds erger geplaagd door een keur van afgrijselijke nachtmerries en hardnekkige kleine kwalen, waaronder eczeem, haaruitval, vermindering van gehoor en gezicht, algehele lusteloosheid, een afname van het evenwicht en plotselinge vlagen van desoriëntatie en geheugenverlies.

Ten slotte liet men Maradique, ook omdat hij zo volkomen ongerijmd was, en eigenlijk buiten *alles* viel waaraan men enig houvast kon ontlenen, met rust in zijn cel. Sindsdien sleet hij zijn dagen voornamelijk voor zijn raam, kijkend naar de tuin van het gesticht.

Een dokter – Rudi Gossmeier, aangesteld als vervanger van een van de uitgevallen medici – stuitte enkele jaren later op zijn dossier; en kwam op het idee om met hem te gaan praten. Om te luisteren naar wat hij te zeggen had.

Het nu volgende verhaal is opgetekend door dr. Rudi Gossmeier, door tussenkomst van een Slavische tolk met een specialisatie in oude dialecten – ene Imre Jakovic –, bij monde van Maradique zelf. Het procedé was hierbij als volgt: Maradique vertelde, in een tamelijk gedragen tempo zijn verhaal, en de getalenteerde vertaler typte dit intussen razendsnel uit, waarmee het verscheen op het scherm van een computer. Geen makkelijke werkwijze; herhaaldelijk moest er gepauzeerd worden, om de notulist de gelegenheid te geven de laatste of voorlaatste alinea's in te halen. Bovendien moest er regelmatig gezocht worden naar de meest geschikte vertaling van een bepaald woord – maar hierdoor werd het dr. Gossmeier mogelijk gemaakt dit alles, ter plekke lezend, te volgen, en zo nodig kon hij vragen stellen; die dan weer werden vertaald. Bovendien werd alles intussen opgenomen met een Fostex-bandrecorder. Zo ontstond, gedurende vijftien sessies, het volledige verhaal zoals het hier valt terug te lezen.

Hierbij moet nog vermeld worden dat dr. Gossmeier, bijna direct na het beëindigen van deze sessies, is gestorven door zichzelf te overrijden; waarmee bedoeld wordt dat hij waarschijnlijk uit zijn SUV is gevallen die hij, nog met open deur, had gestart – waarna hij ongelukkigerwijs terecht schijnt te zijn gekomen onder de voortglijdende linkerachterband. Zijn computer is meegenomen door een kennis; en daarna in beslag genomen door de autoriteiten. De laatste met wie

hij, tevergeefs, contact schijnt te hebben gezocht is ene G. Borkovski; waarschijnlijk een, in het Midden-Oosten opererende, handelaar in middellangeafstandswapens.

De Slavische tolk is spoorloos verdwenen tijdens een excursie naar Disneyworld.

Ook de bandopnamen die van de sessies werden gemaakt, zijn geheel onvindbaar gebleken (waarschijnlijk in bezit van de overheid; de dossiers van het medisch onderzoek waren al in een eerder stadium opgeëist). Alleen de uitgeschreven tekst is ongecensureerd toegankelijk gebleven, omdat dr. Gossmeier hem, vlak voor zijn overlijden, aan enkele kennissen heeft gemaïld.

Voor deze uitgave is er onverkort gebruikgemaakt van de oorspronkelijke tekst. De aanwijzingen over het gedrag van de ondervraagde ('Maradique grinnikt', 'Maradique is zo'n tien seconden stil' et cetera) zijn toegevoegd op het moment van gebeuren door de vertaler (en dientengevolge soms wat eenzijdig). Het bijbehorende kaartje (van de landstreek waar het verhaal zich grotendeels afspeelt) is geschetst door Maradique zelf, de plaatsnamen zijn ingevuld door dr. Gossmeier.

De inleiding en de tussenliggende gedeelten (een dagboekanteekening van dr. Gossmeier, een verslag van een kennis, een brief van de dokter aan een vroegere vriendin en een artikel uit een plaatselijke krant) zijn dankzij intensief onderzoek en ondervraging van enkele van de voornoemde medici en vrienden of familieleden van de dokter tot stand gekomen. Een tijdrovend en moeizaam karwei; waarbij het enige malen is gebleken dat oude kennissen ofwel verhuisd waren zonder achterlating van een adres ofwel uitdrukkelijk verzochten met rust gelaten te worden (sommigen dreigden zelfs met een proces). Dit verleden, dat was duidelijk, diende zoveel als mogelijk te worden vergeten. Hetgeen ook is af te leiden uit het feit dat er, tijdens de voorbereidingen van de uitgave, op een nacht is ingebroken op de redactie van de uitgeverij, waarna computerbestanden gewist bleken en kluisen waren opengebroken en leeggehaald.

Dat dit boek ten slotte toch de openbaarheid heeft gehaald is dan ook enkel te danken aan volharding en een vooruitziende blik.

Alles lijkt, kortom, te wijzen op de een of andere doofpot. En naarmate we de persoon die zich Maradique noemt beter leren kennen, uit zijn eigen relaas, is dit begrijpelijk.

Niettemin gaat zijn verhaal niet over de werkwijzen van regeringen of over schandalen, absoluut niet, maar is het slechts een – misschien wel hét – verhaal over het ontstaan van de wereld waarin wij ons bevinden.

Maradique zelf bevindt zich, naar alle waarschijnlijkheid, nog steeds in de Rosenbergkliniek, in de rechtervleugel van het gebouw. Deze vleugel is inmiddels door een bepaald orgaan van de overheid vergrendeld en verbouwd, en hiermee feitelijk verworden tot een zwaar-bewaakte gevangenis. Maradique krijgt nooit bezoek, en zelfs het bedienend personeel heeft de uitdrukkelijke opdracht zoveel mogelijk het contact met hem te vermijden. Hij schijnt niet zichtbaar ouder te zijn geworden sinds de dag dat hij daar binnenkwam.

Deel 1

...dientengevolge ben ik inderdaad een duivel, ja... Ik weet dat u de onderzoeksresultaten heeft doorgelezen, dus... Maar ach... laat ook maar even zitten! U wilt mijn achtergronden horen. Daar bent u voor gekomen. En ik wil ze graag vertellen. Zeker. Ik heb daar zo mijn redenen voor... Maar dat komt vanzelf...

Heeft u ooit gehoord van Boon-Tee...? Nee? Boon-Tee is je niettemin bekend, dokter, je kent het namelijk uit je dromen. Ik heb het hier over het terrein waar veel van jullie verhalen vandaan zijn gekomen. Het gebied waar jullie wereld is begonnen...

Jazeker, jullie wereld, ja. Die prachtige wereld waar jij nu in leeft... En ik dus ook. Al kun je dit nauwelijks leven noemen... Maar dat kan ik verklaren. En die verhalen zijn trouwens alweer aardig aan het verstoffen, geloof ik. Niets heeft hier enige eeuwigheidswaarde, alles is tijdelijk. Steeds tijdelijker zelfs! Iedereen probeert maar om de tijd hier *door te komen*, men zoekt naar *afleiding* – wat iets heel anders is dan leven... Allemaal volstrekt logisch als je begrijpt dat deze wereld alleen maar een kopie is. Een vervormde imitatie... Een *anomalie* zelfs, een kankergezwell...

Maar laat ik niet vooruitlopen op wat komt. Ik zal vertellen, jij zal luisteren. Loopt die recorder intussen...? Legt dat ding mijn verhaal vast? Mooi! Uitstekend! Daar gaat-ie dan! Er zijn, om te beginnen, meerdere beginnen. Die zijn er altijd, voor alles. Meerdere oorzaken. De grote veranderingen volgen spoedig daarop. Maar met de aanleiding – iets totaal anders dan de oorzaak! – zal ik mijn verhaal openen. Zoals altijd was het iets kleins...

Een dichter raakte verdwaald, ergens in Boon-Tee...

Over Boon-Tee moet ik je nog iets meer vertellen, denk ik, moet ik duidelijk zijn... Geen dubbelzinnigheden! Die moeten we zien te vermijden. Mijn verhaal is op zichzelf glashelder. Ingewikkeld, zeker, maar absoluut niet voor allerlei wazige interpretaties vatbaar... Boon-

Tee dus. Op een bepaald niveau zou je het een buiten alles vallende landstreek kunnen noemen. Een door hoge bergen afgesneden gebied met een milde temperatuur. Niet geregeerd door een koning of door een bestuur van edelen of aristocraten. *Vergeten* als 't ware, en logischerwijs een aards paradijs. Ik zal er wel eens een kaartje van schetsen, dokter. Voorlopig heb ik toch geen reet te doen... Wonderen waren daar nog wonderen, geen natuurkundig verklaarbare fenomenen. Alles wat goed was, was daar nog. Er zwierven daar de nodige dieren rond. Dieren die hier niet meer zijn; of hier zelfs nooit zijn geweest... En mensen waren niet talrijk, in geen vergelijk tot hier. Er was daar voornamelijk het bos, dat oneindig leek en woest was, nauwelijks ingetoomd. Het bos was alomtegenwoordig, en won overal terrein waar men niet oplete. Het werd dan ook door veel mensen gezien als een ongenaakbare oerkracht. Iets duisters. Niet iets waar je je te ver in moest wagen...

Weet je wat? Ik zal mijn verhaal beperken tot een aantal personen. Dat maakt het bevattelijk voor je, misschien. Die mensen volgen we, ze zullen telkens in het middelpunt van de verwickelingen staan. Ja, we houden het bij negen of tien personen... Dat maakt het overzichtelijk...

Een dichter was verdwaald! Het zou nu gemakkelijk zijn om de omzwervingen van die eerste hoofdpersoon te omschrijven als een reis door de tijd, waarbij alle voorvallen keurig achter elkaar voorbij komen rollen. Als een touw dat zich afwindt. Als schilderijen in een museum... Maar zo was 't niet! De gebeurtenissen kwamen in een warrige verscheidenheid, kronkelend om elkaar heen, buiteland over elkaars schouder. Dan weer van de ene kant, dan weer van de andere, zich vermengend, om zich vervolgens weer van elkaar los te maken, verder stromend; een ware kluwen van incidenten en verschijnselen.

En mijn nogal lichtvoetige eerste hoofdpersoon was ook geen reis aan het maken; hij was, opnieuw, gewoon de weg kwijtgeraakt tijdens een wandeling.

Bekijk 'm even: een tamelijk jonge man nog. Donker haar. Lichtblauwe, dromerige ogen. Een regelmatig, enigszins vrouwelijk gezicht in de juiste verhoudingen. Een aangename verschijning, met een mooi, fijnbesneden profiel, gekleed in een lichtbruin linnen hemd, een flod-

derige, modderkleurige cotte en een paar grijsgroene hozen... We zien hem lopen door het bos! Het bos omvatte hem, als een doolhof. Het had hem ingesloten. Voortdurend verschillend, toch telkens hetzelfde; torenhoge bomen, dorre bladeren, gras, kruiden, kruip- en klimplanten. Een enkel murmelend stroompje, daarboven de schurende wind door de takken. En verder aarde, modder, mos en stenen, overdekt met vlekkerige schaduwen. Wel iets om wanhopig van te worden. Misschien dat hij daarom die engel zag, zwevend over de bomen...

Wat? Ja, een *engel*, welzeker ja! Het feit dat ik hier tegenover je zit, zou een bewijs voor het bestaan van engelen voor je moeten zijn, dokter. Dus laat me nou maar praten, ja...? Je hebt geen idee wat er allemaal nog komt...

Een engel dus. Misschien zag de jonge man hem wel omdat zijn blik vertekend werd door een constante en gonzende angst. Ondertussen klapwiekte daar wel degelijk die *verschijning*, oplichtend, gewichtsloos als een heliumballon, stil boven de toppen. Goed zichtbaar tussen het mozaïek van groene en bruine bladeren.

De jonge man had ooit bedacht dat engelen, als ze al bestonden, kruisingen waren tussen een mens en een of andere grote vogel. Een soort van rariteiten. En het was deze overweging die door hem heen schoot op het ogenblik van de waarneming. Pas toen de engel alweer bijna was verdwenen, weer dreigde op te lossen in die wirwar van takken, riep hij alsnog: 'Hé...!'

Te laat. Hij was al weg. De jonge man was weer alleen. Ik zal hem voorstellen. Zijn naam is, of was, Joaquin. Geen achternaam, die had men daar nog niet. Joaquin dus. Een mooie naam voor een mooie idioot. Hij was nog net niet de dorpsgek geweest in Kuonen, maar het was wel typisch iets voor hem om te verdwalen en... Pardon...? Kuonen? Ach ja...

Kuonen was het dorp waar hij vandaan kwam! In de streek bekend om enkele, werkelijk reusachtige schuren. Zo hoog en breed dat de aanvoerweg er dwars doorheen liep. Bevond je je in het midden van zo'n schuur, dan stroomde de weg pas in de verte weer naar buiten. De daken deden, van onderaf bezien, denken aan de binnenkant van kathedralen. En hoog boven je, tussen de dakbalken, nestelden de uilen, er huisden boommarters en schimmige, onduidelijke wezens. Die

laatsten meegekomen met het afgemaaide gras en het gehakte hout; verder lag er graan, opgetast in bergen, en rogge, gierst en haver, er lagen wilgentenen, in ordelijke stapels, op sommige plekken hingen dierenhuiden te drogen. De hele menselijke rimram, kortom, om de winters door te komen...

Liep je verder, dan kwam je in een laantje dat omgeven was door wollig groen. En daarna keek je vrij plotseling uit op het dorp, met houten en met stenen huizen of hutten. Hoe dichterbij je het centrum kwam, hoe steniger en statiger het werd.

Hier, in deze tamelijk simpele, kerkloze gemeenschap, woonde dus Joaquin, alleen, in een huis aan de rand. Hij had geen land in de buurt om te bewerken en ook geen duidelijk beroep; men vond hem dus een losbol en een leegloper.

Maar hij had zijn nut. Er waren zo bepaalde dingen waar hij goed in was, hij bezat talenten die hem maakten tot een uitzonderlijk persoon. Gedurende de dag, als hun mannen aan het werk waren op de velden, kwamen de dorpsvrouwen hem een voor een bezoeken. Want het dorp mocht dan redelijk welvarend zijn, en op het oog compleet normaal, toch vertoonde het een barst. Die barst was Joaquin! En de vrouwen van Kuonen deelden hem als een geheim; ze hadden stuk voor stuk hun vaste dagen in de maand, en hun vaste uren op zo'n vastgestelde dag, waarop ze zich lieten nemen door deze schone jongeling.

Joaquin – van nu af aan Joa – was zich van zijn taak bewust: hij zorgde voor tevredenheid. En hij was er goed in. Haarfijn wist hij wat ze van hem wilden, iedereen plezierde hij naar wens. Hij was daarmee een gigolo, dat kun je rustig zeggen, want van de vrouwen kreeg hij, in ruil voor de bewezen diensten, voedsel, schrijfgerei en kleding. Zeep. Suiker. Inkt en lappen stof. Alles wat hij nodig had. Hij was hun minnaar en hun ideaal. Hun lustobject en troetelkind. Zolang hij bleef voldoen.

Maar ook was hij, zoals gezegd, een dromer. Niet iemand met een helder besef van wat reëel was, of leek te zijn. En zo, al dichtend en al mijmerend, was hij terechtgekomen in het woud, turend naar de toppen en het mozaïek, en plotseling beseftte hij dat hij geen flauw benul meer had waar hij zich eigenlijk bevond...

Hij maakte trouwens middelmatige gedichten. Niet over vrouwen of de liefde. Als je zoveel vrouwen om je heen hebt, iedere door God

gegeven dag, dan dicht je er niet over. Of nee, dat klopt niet helemaal. Over bepaalde vrouwen had hij wat tamelijk platte verzen opgeschreven. Vingeroefeningen. Gemaakt als wraak of uit verveling; niet omdat de een of andere poëtische snaar was aangeraakt.

En als die bepaalde vrouwen dan op bezoek waren, kwamen die verzen als vanzelf op in zijn hoofd. En met moeite gaf hij ze waarvoor ze kwamen. Weigeren was een onmogelijkheid geweest; de kans dat hij door afgewezen vrouwen beschuldigd zou worden van aanranding, van overspel of ontucht, zat er altijd in... Ja, kijk niet zo verlekerd, dokter! Ze hadden hem behoorlijk in de tang, die wijven! Hij zou in een handomdraai zijn vermoord als de mannen hadden uitgevonden wat hij met hun echtgenoten uitspookte. Er waren kinderen die verdacht veel op hem leken...

Dus deed hij telkens weer wat zijn *plicht* was geworden. Al waren er ook vrouwen die hij niet van commentaar voorzag, waren er de vrouwen die hem in hun roze wulpsheid best bevielen; waar hij van kon genieten, die hem heerser hadden gemaakt voor het moment. In deze gevallen nam hij, en aanvaardde hij, zonder zich af te vragen hoelang het door zou gaan.

Tot hier! Je zou bijna gaan denken dat hij opzettelijk het spoor bijster was geraakt. Dat hij was *gevlucht*... Opgejaagd zijn de bezielden, dokter...

We laten Joa even strompelen. We gaan nu naar die engel. Ook een hoofdpersoon.

De naam van deze engel was Augusto, oftewel Guus. Guus *voelde* het als iemand hem toevallig in de gaten kreeg. Katten en kleine kinderen konden hem zien. Dronkenlappen soms. Of mensen die verkeerden onder grote druk, zoals dus Joa, die rondliep in paniek. Guus zweefde dan wat sneller om gauw weer uit het zicht te zijn.

Engelen zweven trouwens zelden 'zomaar' rond. Meestal moeten ze iets doen, zijn ze bezig met een missie in de strijd tegen het kwaad. Guus ging nu naar een kluizenaar die, hemelsbreed niet zo ver van de plek waar Joa dwaalde, woonde in het bos, in een bescheiden, zelfgebouwde hut.

Deze kluizenaar – kaalhoofdig, met een bruine baard, gehuld in aaneengeregeng lappen bont – was dikwijls ten prooi aan slechte neigingen. Hij vloekte als hij zich bezeerde, en hij trok zich regelmatig af.

En telkens weer dacht hij erover om maar terug te gaan naar een van de dorpen. Maar iedere keer als hij dan werkelijk op het punt stond om te vertrekken, om zijn gebeden te vergeten en het geestelijke bijtje erbij neer te gooien, verscheen er weer zo'n engel.

‘Verdomde engelen,’ mompelde Kodei van tijd tot tijd.

En daarna zei hij snel: ‘Vergeef me, lieve Heer. Ik ben een zondaar.’

En opnieuw vielen hem de meest sappige zonden in, want de gedachte wordt meestal opgewekt door het woord, niet omgekeerd... En aldus verzonk hij weer in liederlijke voorstellingen, over vrouwen en alles wat daarmee te doen viel. De een heeft zo te veel, de ander heeft te weinig. Jij weet daar alles van, nietwaar, dokter...?

Kodei vroeg zich ook nu weer af waarom hij hier was. Hij moest er maar mee ophouden! Hij moest maar wegtrekken, en in een nederzetting zo gauw mogelijk een of andere melkmeid zoeken die voor niet te veel geld... Maar Kodei was bestemd om in het bos te blijven, dat was zo beschikt. Want nauwelijks had hij zijn besluit genomen of, hop, daar dook er, voor zijn takkenhut, alweer een engel op. In een stralend licht ontvouwden zich twee vleugels en een elfenwit gewaad wapperde vlekkeloos en majestueus in een hemelse windvlaag. Het was Guus.

‘Vriend,’ fluisterde Guus, met de onwezenlijk ruisende stem der engelen. ‘Gij hebt uzelf een taak gesteld. En het is goed, wat u uzelf hebt voorgenomen. Ga hiermee dapper voort! Bestrijd de vluchtige verlokkingen, want de boze spreekt in uw geest.’

Kodei keek met grote ogen toe. Dit was zo onderhand al de vierde keer dat hij midden op de dag een engel zag. Tot nu toe had hij dan achteraf telkens weer de mogelijkheid overwogen dat het gewoon vermoeidheid was, of honger, of zijn volstreekte afzondering, waardoor hij deze visioenen kreeg. Maar dit keer was hij uitgerust en het was herfst. In het bos groeiden overal de bessen, de noten en de paddenstoelen, op sommige plekken zelfs rabarber of een veldje wilde aardbeien. Kodei was groezelig en liep in haveloze huiden, maar hij was verzadigd en fit, en ach, die eenzaamheid, hij was eraan gewend geraakt.

Hij mompelde: ‘Vergeef me, Heer... Vergeef me! Ik heb de verkeerde gedachten gekoesterd. En ik heb getwijfeld...’

En hij gooide zichzelf op de grond en boog diep en nederig in het stof. Guus glimlachte zijn meest hemelse glimlach. Die Kodei wist tenminste hoe het hoorde.

Joa had zich, na zijn waarneming, volgepropt met bramen. Het voedsel had zijn angst gedempt. Nu tuurde hij om zich heen.

Zo zat hij op zijn knieën in de dorre, bruine bladeren. Gefluit klonk schel en spottend uit de boomkruinen. Hij had werkelijk gemeend dat hij zojuist een engel had zien zweven. Maar na dat maal was hij daar niet meer zeker van. Het kon een onbekende vogel zijn geweest... Hij keek opnieuw omhoog. Daar, schuin boven hem, stond de zon. Hij zag het, maar het zei hem niets.

In tegenstelling tot de meeste mannen uit het dorp had Joa maar nauwelijks benul van de stand van dat hemellichaam, of van de sterren. Hij meende vagelijk te weten waar het oosten was, of het westen, maar hij wist ook dat de zon zich langzaam voortbewoog en dat je je daar dus niet met al te grote zekerheid op kon oriënteren. Misschien deed die lichtbol de ene dag wel zus en de volgende dag weer zo. Ik zei het al, een nutteloze dwaas! Zijn hoofd was opgevuld geweest met wolken.

Maar hij werd gemist. In Kuonen was, al snel na zijn verdwijning, een lichte ongerustheid uitgebroken; de vrouwen die op die bewuste dag aan hun trekken hadden moeten komen, waren eerst boos, en vervolgens dan bezorgd. Het nieuws ging door het dorp. Iemand had hem weg zien wandelen; maar niemand had hem ook zien terugkeren. En toen de mannen 's avonds naar hun huizen kwamen wisten ze het ook.

'Nou ja, die komt wel weer eens tevoorschijn,' zeiden veel mannen, en afgemat haalden ze hun schouders op.

Maar hun vrouwen waren een stuk minder berustend. 'Die arme, arme man!' riepen ze luid. 'Er moet iets met hem zijn gebeurd...'

De mannen kregen klikjes. En die nacht hadden de vrouwen hoofdpijn, of waren plotseling ongesteld. Al de daaropvolgende morgen, toen bleek dat de jongeling nog immer werd vermist, werd er een zoekactie gestart. Want vrouwen hebben macht, jazeker.

Ten eerste was daar Leida. Een pronte vrouw met een kromme neus. Niet eens onsympathiek, maar vooralsnog niet erg gevormd onder het eentonige leven dat ze leidde. Zij woonde, met haar man, in een hoeve aan de noordkant van Kuonen, tegen de bosrand, het dorp zag zij in de verte liggen.

Joa had haar voornamelijk gezien als iets wat hem telkens weer was komen kwellen. Hij bereed haar enkel als de gordijnen in zijn huis ge-

sloten waren en hij slechts haar omtrekken kon onderscheiden. Hij moest wel, dokter. Nogmaals: Joa – die haar lelijker en groter had gemaakt in zijn gedachten – was ervan overtuigd dat ze hem van iets ergs zou beschuldigen als ze haar zin niet krijgen zou.

Met name deze Leida had ervoor gezorgd dat de speurtocht op gang kwam. Haar echtgenoot, ene Mazur, een uit de kluiten gewassen lomperik met korte beentjes die zijn dagen versleet achter de ploeg, durfde haar bevelen niet te weigeren. En Leida zelf was die ochtend met hem meegegaan, het bos in, en er was geen man die daar kritiek over zou uiten. Met haar gele ogen kon Leida mensen beschouwen dat ze ervan huiverden.

Er was nog een vrouw die meezocht, of eigenlijk een meisje. Dit meisje heette Sibil. Ronde wangen, donker haar. Al met al best prettig voor het oog en met haar achttien jaar al ruimschoots op huwbare leeftijd.

Sibil was de dochter van een slakkenkweker die, net als Leida en Mazur, een huis bezat buiten het dorp. Hij woonde echter aan de zuidkant, nogal afgezonderd, want zijn uitzicht op Kuonen werd versperd door een boomgroep. Hier had hij een kas die vanbinnen begroeid was met bepaalde groene planten. En hier verzorgde hij zijn wijngaardslakken, die fors en sappig waren, en per stuk werden verkocht. Al werden de slijmerige dieren in Kuonen maar nauwelijks gegeten, want men vond ze te duur.

Sibil nu, had Joa regelmatig zien lopen door het dorp. En twee keer hadden ze een gesprek gevoerd, of iets wat daarvoor doorging.

‘Dag meisje,’ had Joa gezegd, toen hij Sibil op een middag zag langskomen met een koek onder haar arm.

‘Dag,’ had ze gezegd, en ze kleurde en verschikte iets aan haar dikke krullen.

‘Mag ik een stukje van je koek?’ had de jongeling gevraagd.

‘Hoe heet jij ook alweer?’ vroeg het meisje bedeesd.

‘Als ik een stukje mag,’ zei Joa, ‘zeg ik een gedicht voor je op.’

‘Een gedicht?’ vroeg Sibil wantrouwig.

‘Een klein gedichtje voor een klein stukje,’ zei Joa.

Hij ging rechtop staan en begon. ‘Het was niet de regen die er viel. Het waren slechts mijn tranen. Maar mijn gezicht bleef onbewolkt.’

Een paar seconden bleef het daarna stil.

‘Dat rijmt helemaal niet...’ sputterde Sibil verbaasd.